TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 42. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 30 Maiu (11 Iuniu) 1874.

Junctiunea linieloru drumului de feru.

Dupa scirile ce le avemu din Bucuresci junctiunile pre la Predélu (Brasiovu) si Orsiov'a suntu dejá votate de catra camer'a Romaniei. Acésta fapta implinita s'aru parea ca face de prisosu ori-ce desbatere in pressa asupr'a bunatâtiei séu reutâtiei junctiuniloru din cestiune.

In press'a nóstra din patria, s'au radicatu in tempulu din urma voci, cari respandescu nedumeriri negative si loiale in publicu, nedumeriri, dicemu, deduse din junctiunea pre la Predealu. Acést'a ne indupleca a luá si noi in vre-o câte-va cuvinte notitia despre mentiunatele junctiuni.

Inainte de tóte trebuie sa premitemu, ca cestiunea junctiuniloru se tragana acum de mai multi ani. Ea a fostu obiectu de desbatere vehementa in camer'a Romaniei in sessiunea din 1873. Desbaterea se finì atunci cu respingerea unei conventiuni intre regimulu unguresc si regimulu romanescu. Acum, dupa alte multe negotiâri intre Austro-Ungari'a si intre Romani'a, a ajunsu cestiunea la o nóua conventiune, la o nóua desbatere de câtra corpurile legislative române, cu resultatulu, de care s'a facutu amintire mai susu.

Este multa probabilitate ca cele dóue junctiuni voru trece prin corpurile legislative ale Romaniei, va sa dica, afara de camera si prin senatu, voru capetá sanctiunea domnésca, cu atât'a mai vertosu, cu câtu stânc'a de carea erá téma, ca se va sfermá tóta junctiunea, s'a delaturatu. Intielegemu ací paritatea tarifeloru pretinse de câtra regimulu unguresc. Regimulu unguresc pretindea cá tarifele drumuriloru de feru atâtu dela Ploesci–Orsiov'a câtu si dela Ploesci-Timisiu sa fia egalu cu cele corespundietórie din Austro–Ungari'a. Guvernulu romanescu a reflectatu, ca lini'a Ploesci-Timisiu are de a invinge greutâti fórte mari, impreunate cu spese iérasi fórte mari, acum la cladire si si mai departe la sustienerea liniei. Prin urmare nu se póte invoi nici decum la o tarifa egala cum este cea a linieloru austro-ungaresci, cladite si sustienute relativu cu mai putiene spese. Reflessiunea acést'a se vede ca a aflatu buna primire in Pest'a si regimulu unguresc a retrasu pretensiunea sea in privinti'a tarifeloru.

Diet'a Ungariei, la tempulu seu inca va aprobá junctiunea si asiá, dupa cum stau lucrurile astadi, remane numai punerea in lucrare.

Cestiunea aru fi acum, cum se voru schimbá referintiele comerciale prin legatur'a cea nóua? Este vre-o parte din cele ce se léga prin drumurile de feru cum-va amenintiata?

Intrebârile acestea nu le punemu noi intâiasi-data. Ele s'au ventilatu in pres'a nóstra si prin ventilarea loru s'a adusu si nedumerirea in publicu.

Liniele drumuriloru de feru au missiunea inainte de tóte se impórte si espórte, va se dica, sa aduca in si sa scóta din tiéra articuli de negotiu, articuli crudi si manufacturi. Purcediendu dela principiulu acest'a drumurile de feru au inainte de tóte missiunea de a suplini lipse de trebuintie omenesci in mesura mai mare si in tempu mai scurtu.

Esportulu nostru din Transilvani'a spre orientu a fostu de seculi modestu, in tempulu din urma neinsemnatu. Caus'a a fostu putien'a si nedesvoltat'a industria a tierei nóstre. Mai multu au contribuitu pâna la deschiderea vapóreloru pre Dunare transitulu la óre-care viétia comerciale. De câudu au inceputu vapórele a umblá pre Dunare transitulu despre occidentu spre orientu a incetatu mai de totu. Locurile cari aveau mai inainte o insemnatate comerciala au fostu reduse la comerciu cu totulu localu. Un'a esceptiune a facutu in Transilvani'a Brasiovulu, carele a esportatu mai cu séma marfe indigene.

Importulu s'a sustienutu si se sustiene atâtu cu producte crude, câtu si cu manufacturi pâna in diu'a de astadi. Productele crude vinu despru orientu si trecu spre occidentu. Manufacturele vinu despre occidentu in tiéra intr'o catatime neproportiunata fatia cu importulu din orientu. Legatur'a cea nóua a drumuriloru de feru aru cugetá cine-va ca va schimbá referintiele acestea si, celu putienu, transitulu de producte crude si de manufacturi va fi mai viu prin tiér'a nóstra de cum a fostu pâna acum.

Nu trebuie inse trecutu cu vederea, ca facilitatea transportului prin mijlocirea drumuriloru de feru aduce cu sine catatimi mai mari de manufacturi indreptate spre orientu si destinate spre a suplini trebuintiele locuitoriloru orientului.

Nu trebuie trecutu cu vederea, ca industri'a occidentala este atâtu de desvoltata, incâtu e in stare a liferá nu numai multu, dara si eftinu. Impregiurârile acestea ne facu se intielegemu, ca esportulu propriu alu tierei va fi suprimatu, si in locului lui remane numai transitulu productelor industriale din occidentu. Importulu din orientu, cadiendu industri'a din tiéra, devine de prisosu, si asiá este naturalu cá si elu sa se marginésca numai la unu transitu de producte crude spre a se intórce pre acela'si drumu mai tardiu cá manufacturi. Unu articulu remane de importu in adeveratulu intielesu alu cuventului, alu cerealeloru, in tempu estraordinariu, câudu adeca din cause elementarie, tiér'a nóstra nu va produce de ajunsu pentru consumulu necesariu in launtrulu tierei.

Din acestea s'aru vedé, ca resultatulu noueloru schimbâri aru fi, ca transitulu in susu si in josu, se va bucurá de o frecuentia mai mare, care insa ne lasá tiér'a neatinsa, plus perderea putienei industrii.

Acést'a este in casulu presupusu ca din legaturile cele nóue va esí lini'a, care traversédia Transilvani'a dela unu capetu la celalaltu, invingatória, obtienendu nedisputabilu transitulu.

Considerându insa, ca pararelu cu lini'a nóstra este lini'a Pest'a — Timisiór'a — Orsiov'a — Bucuresci si asiá mai departe, este intrebarea, ca vomu avea noi prin Transilvani'a si transitulo? Lini'a acést'a din urma e mai scurta cu 18 chilometri cá a nóstra; este mai identica cu lini'a Dunarei, drumulu celu cunoscutu alu comerciului mare dela introducerea vapóreloru incóci; sta in legatura cu liniile societâtiei austriace de statu, carea are mare influintia asupr'a comerciului; lânga tóte acestea mai vine tarif'a cea urcata a liniei Ploesci — Timisiu, si serpentin'a cea zadarnica si fâra de scopu a drumului de feru orientalu unguresc. O suma de cause, cari amenintia cu sterilitate chiaru si transitulu celu mai puteamu sperá prin Transilvani'a.

Recapitulându cele de pâna aci nu putemu negá, ca nedumeririle nóstre suntu si mai mari si mai multe si póte nu mai pucinu temeinice de cum le-amu vediutu in alte pârti. Aceste inse nu ne indreptatiescu inca a desperá.

Problem'a economului nationalu nu sta intru aceea, cá sa strice pre altulu spre a se sustienea pre sine. Si asiá si noi, avendu inaintea nóstra situatiunea cea nóue dupa cum este in fapta, nu pretindemu, cá sa se impedece cea-lalta arterie a comerciului, pentru cá se avemu noi transitulu cu daun'a altui'a

S'au facutu erori atunci câudu s'au disputatu dieci de ani pentru unu drumu de feru, ce avea sa lege Orientulu de occidentu prin tiér'a nóstra si se ocupe loculu celu din tâiu intre drumurile comerciului spre orientu.

Déca in locu de dispute se lucrá eramu domnii situatiunei, junctiunea se facea unde diceamu noi; astadi trebuie sa ne acomodâmu impregiurârileru, dupa cum suntu.

Noi, avendu in vedere logic'a economiei natiunale, tocmai dela calamitatea de mai susu asceptâmu o indreptare a lucrului.

Este adeveratu ca insusi transitulu nu ne face sporiu mare, si déca cum-va s'aru intemplá sa nu fia alu nostru sa suferimu si mai tare. Tiér'a carea va asteptá numai dela transitu fericirea ei e dejá perduta. Liniele drumuriloru de feru suntu spre greutatea bugetului déca nu voru avé sa faca alte servitie.

Avemu in tiéra unu simbure de industria, ce e dreptu, rosu tare de rugin'a privilegieloru si separatismului. Dara avemu bratie multe si sanatóse, cari déca voru incepe a se conduce de inteligint'a cea naturala, ce esista in capetele locuitoriloru tierei; déca prin medilocirea acestor'a vomu curatí rugin'a si vomu desvoltá pre base sanatósa rationale o industria corespundietória tempului modernu, vomu paralisá loviturile, ce ne amenintia si vomu nivelá diferintiele intre liniele ce astadi paru favorite si nefavorite.

Ni se va obiectá, ca si desvoltarea industriei in modulu aretatu, este séu imposibila séu a unui viitoriu departatu. Astoru feliu de obiectiuni trebuie sa li se respunda cu acea, ca altu medilocu de scapare nu este, lumea nu sta pentru placerea nóstra in locu, nici nu ascépta dupa noi.

Nu suntemu noi in stare sa o facemu, voru veni altii mai harnici decâtu noi, voru desvoltá industria, voru immulti cetâtile si pre noi ne voru impinge prin crepaturile pamentului si ne voru face palmasii loru.

De acea noi **cauta** se parasimu indiferentismulu de pâna ací si in locu de a filosofá indelungu, ca ce va fi si cum va fi sa ne punemu cu amendóue mânile pre lucru; greutâti voru fi de invinsu inse acelea se voru invinge.

Consideratiunile politice si cu deosebire cele strategice, cadu din combinatiunea nóstra, si de acea le vomu atinge numai in trei cuvinte. Strategi'a din diu'a de astadi a trasu in periferi'a sciintiei si drumurile de feru si asiá ea se folosesce dupa desteritatea conducetoriloru strategici de favorile si nefavorile ce le ofera drumurile de feru. Romani'a nu se póte plange asupr'a strategiei drumuriloru nóstre. Configuratiunea drumuriloru ei de feru e de asiá incâtu se potu dirige in graba la ori-ce punctu amenintiatu trupe necesare spre resistintia. Pasurile ce ducu dela noi in Romani'a se potu numai cu mari greutâti strabate, din causa ca muntii carpatiloru cadu mai multe miluri spre siesurile Dunarei; de alta parte Dunarea este inchisa prin portile de feru si prin amiciti'a Serbiei. A perde dara tempulu cu astu-feliu de conjecturi este lucrulu celu mai de prisosu.

„Pest. Coresp.“ ocupandu-se de cestiunea sasésca cu multu interesu reproduce in numerulu dela 30 Maiu articlulu publicatu in fói'a nóstra: „Procedere prudenta si circumspecta“ si in introducere ne descopere prin unu corespundinte alu seu din Sabiiu urmatórele despre politic'a corifeiloru sasesci:

„Celu mai mare sgomotu lu facu popii nostri impreuna cu birocratii cei incumnatiti cu ei, câci numai acesti'a sumutia si agitéza (continuo), pre câudu sasii (poporulu) fiindu ómeni comodi se lasa a fi condusi cá nisce matahale in tóte pârtile si acestu sgomotu lu facu pentru trebuinti'a unei *impartiri* mai corespundietórie a *municipieloru* din Transilvani'a dupa cum pretinde si *interesulu* unei administratiuni regulate si *folositórie* — ceea ce de altmintrenea a recunoscut'o publice chiaru acesti popi impreuna cu cumnatii loru la anulu 1864. (Dovéda suntu protocólele stenografice si asiá numit'a carte de documente din acea dieta provinciale.)

Nu trece o di, in care sa nu audimu unu tipetu de dorere in vre-o fóia germana dela acesti eroi cari se lupta pentru nisce stâri *invechite* din evulu de mediocu cari astadi câudu *arondarea* e neamanavera nu se mai potu sustiené.

De o falsificare a *fapteloru istorice* putienu le pasa acestoru agitatori, avendu ei numai de scopu a seduce pres'a germana care nu e informata despre relatiunile Transilvaniei, si a caracterisá starea acestoru „ómeni de omenia“ de *desperata* si vrednica de *spriginulu moralu* alu marei vitie germane.

O fóia din Vien'a, care altmintrenea este cunoscuta cu relatiunile Ungariei, dara reu informata despre miscârile intre popii sasesci, infatisià de una-di inaintea cetitoriloru sei pre deputatii transilvaneni: Ladis. **Tisza**, Ant. **Becze** si Ant. **Boér** de sasi *radicali*; deci cum voru poté *judecá despre starea nóstra foile din imperiulu celu mare germanu*, déca ele primescu si *publica in buna credintia* dela pastorii nostri si dela adeptii loru lamentatiunea despre sugrumarea fratiloru loru germani, care fiindu plina de minciuni si alterata prin unu jesuitismu rafinatu plesnesce adeverulu preste ochi.

O propaganda mai nedrépta mai nedémna si mai plina de minciuni decâtu propagand'a din cestiune *nu s'a facutu nici odata*.

Corifeii sasiloru 'si dau *multa* silintia pentru a aretá ca nu e practica crearea de corpuri mari municipali, dara se feresc cu intentiune a face cunoscuta prin *foile* germane impregiurarea, ca districtele Brasiovulu si Bistriti'a, pre cari *sasii* voiescu ale sustiené *intr'unu municipiu* intregu, stau intr'o departare de 53 miluri de câtra olalta si afara de acea suntu despartite prin alte multe municipie.

Bine sciu densii (adeca sasii) ca intâiulu postulatu alu unei jurisdictiuni este cerculu de activitate transpusu ei dela statu si dreptulu independintiei spre trebuintie jurisdictiunali si asiá sciu densii bine, ca nu **universitatea natiunei sasesci**, *care cu* tóta averea sea nu contribuie *nici cu* ½ banu pentru scopurile *jurisdictiuniloru*, ci **totu cerculu sengurateu din fundulu regiu** are acestu cercu de activitate transpusu lui de câtra statu, prin urmare 'si esercéza dreptulu seu jurisdictiunalu, de aru fi câtu de micu, cum e d. e. scaunulu Nocrichiului cu 11 comune, in asemene mesura cá colosalulu comitatu alu Biharei. Nu universitatea sasésca, ci fia-care cercu deosebitu tramite pentru sine deputati la dieta si asiá dara aru fi o anomalia, ce dupa lege n'a cus-

tatu nici cându, ba chiaru o nedreptate politica, cându intr'unu statu regulatu s'aru concede, cá pre cându celelalte municipie din tiéra 'si eserciéza dreptulu numai pentru sine, municipiele sasesci sa-si esercieze dreptulu acest'a de *o parte* pentru sine deosebitu, de *alta parte in* Universitatea natiunei sasesci, intr'o corporatiune ce nu *póte sa fia* politica, pentru ca — dupa *cum* amu observatu — ea n'are *nici unu cercu* de activitate transpusu *ei relativu* la administratiunea publica, ba *ea l'aru* si respinge neconditiunatu dela *sine*, déca i s'aru concede sa pórte o parte din darea domesticale pentru cercurile senguratece ce pretinde ale representá.

Asupr'a acestui punctu prudentii si circumspectii domni observu o tacere bine calculata, pentru ca in momentulu in care pres'a Germaniei va fi bine informata despre acest'a, indata se va convinge, ca jesuitii *nostri* sasesci nu trebuie *asemenati cu oile*, pentru a câroru esistintia *trebuie sa fimu* ingrigiti, ci din *contra* cu lupulu care se necajesce ca i se turbura ap'a.

Sasii in numerulu totalu nu togm'a 180,000 suflete esercieza unu dreptu jurisdictiunalu in 9 comunitâti scaunali 2 districtuali si 7 cetatienesci, prin urmare in 18 *corporatiuni representative* politice. O *mesura* acest'a de dreptu representativu politicu, de care nu se mai bucura *nici o natiunalitate* de pre teritoriulu corónei s-tului Stefanu si totusi (sasii) striga in gura mare ca li se vatema drepturile, fiindu ca nu li se póte concede sa-si mai esercieze dreptulu loru a dóu'a óra in o corporatiune nepolitica fâra de a vatemá fórte tare egal'a indreptatire a celoru-alalte natiunalitâti.

Totusi vulpile viclene, nemultiamindu se cu strigatele loru si cu seducerea presei germane, se incérca sa prindia in cursa si pre românii din fundulu regiu. Pre cându (vulpile viclene) scriu in foile straine ca majoritatea precumpanitória a poporatiunei din fundulu regiu si inteligenti'a ei — românii — suntu porcari, furi de vite, *comunisti insetati* de averea sasiloru si *telhari, si pre de alta parte* in organele din patria denunciéza pre romani, ca voru dá cheile la Romani'a déca prin o impartire nóua se va maturá ruin'a cea vechia: pre atunci cocheteza cu românii cei denunciati oferindu-le aliantia ofensiva, a cârei spese sa se oblige ale plati cei ce li voru primí alianti'a.

Ceea ce in afara a avutu *efectu* in intru nu va *succede*, câci aici *suntu bine cunoscuti domnii pappenheimi pre lânga tóte asigurârile loru*. Cu ce indignatiune au respinsu românii alianti'a oferita loru cu o credintia mai rea decâtu credinti'a gréca (fides graeca) adeca cu credinti'a sasésca (fides saxonica), despre acest'a ne póte convinge articululu de fondu „Procedere prudenta si circumspecta" publicatu in „Tel. Rom.", unu diuariu romanu ce apare togm'a la vatr'a unde se faurescu intrigele ultrasasesci."

Dupa acest'a urmédia articululu mentiunatu reprodusu din fói'a nóstra, care credemu ca e inca in viu'a memoria a cetitoriloru nostri. —

Procedere prudenta si circumspecta.

Sasii multu trambitiati de pionerii culturei in orientu, ei o manutia de ómeni, au devenitu cei mai aprigi contrari ai regimului actuale, din causa ca acest'a au cutediatu a inchide universitatea sasésca, carea voiá sa discute proiecte de legi in a dóu'a instantia paralelu cu parlamentulu centralu a câroru discussiune nu compete universitâtiei pretinse sasesci. — Ei, sasii, prevediendu, ca regimulu actuale voiesce a-i bagá in egale cadru cu cei-lalti cetatieni ai statului de alte natiunalitâti, si a nu mai suferí *positiunea* loru esceptionala, *privilegiata*, desvólta o activitate estraordinaria si se plangu si vaieta pâna prin Americ'a, ca regimulu actualu le-a calcatu d r e p t u l u l o r u i s t o r i c u si are de cugetu a le confiscá averea n a t i u n a l a, si a impartí fundulu regiu neatacaveru intr'unu modu mai corespundietoriu si folositoriu poporatiunei din „tiér'a sasésca". — Acésta cutezantia a regimului actuale o predica sasii in lumea intréga dreptu de calcarea privilegieloru loro, si ceru punerea ministeriului de interne in stare de acusa.

Amerintia, ca deputatii loru voru depune mandatulu, déca se va incumetá ministeriulu, respective parlamentulu centrale, a luá numai o comuna din fundulu regiu si o aru impartí la altu municipiu.

S'a vediutu apriatu, ca ei prin representatiunile si protestele loru se tienu strictu de A n d r e i a n u l u celu abolitu, ca ei voru sa fia „u n u s p o p u l u s" dela O r e s t i a pâna la B a r a o l t u, si din acestu punctu de vedere nu voru, cá sa se anecseze Oresti'a la comitatulu Unedórei.

Numai asiá se póte esplicá energic'a loru intrepunere pentru sustienerea *teritorieloru romanesci*. — *Ei, sasii, sa apere intregitatea teritorieloru locuite de români ?!* — *Sciu ei de ce o facu acést'a*, nu pentru noi, ci pentru ei ! — Sasii dau sa pricépa regimului, ca noi suntemu revolutiunari, si voimu sa facemu o Daco-Romania in aievea, déca nu le va lasá regimulu privelegiele loru cele vechi.

„S. D. Tageblatt" din Sabiiu in fapta amenintia regimului cu românii, numai si numai cá sa sparia pre regimu, cá acest'a cutremuratu de ameninţiârile sasesci, sa le garanteze influinti'a de pâna acum in fundulu regiu, cá ei sa póta, cá contraservitiu tiené pre români in frêu si sa-i predomineze in fundulu regiu.

Totu „S. D. Tageblatt" din Sabiiu bucina, ca déca cum va totusi nu li se voru sfetí dorintiele loru, ei se voru infratí cu românii, si v o r u a f l á e i s i c u a c e s t i 'a u n u f e l i u de „m o d u s v i v e n d i" si apoi vai de unguri !

Eata virtute patriotica !

Acésta apropiere a sasiloru de romani este o adeverata faciarnicia, si totu odata o necualificabile denunciatiune cu purulu interesu de a inaintá numai scopurile egoistice si specifice sasesci spre cea mai mare paguba a nóstra. —

De aceea noi respingemu inbiarea cu atare infratire faciarnica, si sperâmu ca regimulu petrunsu de inaintarea intereseloru tuturoru locuitoriloru statului nu va mai suferí vechiile privilegie sasesci, care numai corespundu spiritului tempului presente. Regimulu si diet'a se va fi convinsu ca privilegiele trebuie sa fia odata delaturate, cá sa numai impedece acelea inaintarea si bunastarea poporatiunei celei-lalte din fundulu regiu, sciindu ca cea mai buna garantia pentru prosperarea statului este multiamirea tuturoru locuitoriloru.

Transpunerea fonduriloru scolari, comune dieceseloru rom. gr. or. din Aradu si Caransebesiu, la Epitropi'a din Aradu.

Amu amintitu la rendulu nostru, cumca in cele dóue, resp. trei dile dintâiu ale lunei lui Maiu, completându-se realminte operatiunea de impartirea fonduriloru scolari pâna aci in comunu cu ierarchi'a serbésca, sub conducerea guvernului magiaru administrate, — partea romàna s'a transportatu la Aradu unde in diu'a de 4 Maiu s'a depusu in mânile Epitropiei provisorie române, administratórie, resemnându-se banii si obligatiunile si actele — *formalminte si specialminte, iéra — o lada mare* cu contractele despre 10 percentualitatea comuneloru, si cu unele altele documente, resemnându-se numai in totalu, pâna la alegerea unui contabilu si a notariului speciale, cari sa priméсa acea gramada de valori si acte, bucata de bucata.

Presentându-ni-se acum unu documentu oficiale, adeca consemnarea speciale a valoriloru si adeverinti'a despre primirea acelor'a din partea Epitropiei, — ne tienemu de detorintia a estrage din acestu documentu autenticu datele si cifrele speciali positive si ale comunicá in colónele fóiei nóstre spre deplina informare a onoratului publicu.

I. In numerariu s'au predatu si respective s'au primitu:

1. Fondulu pentru edificiu preparandialu din Aradu, cu 5464 fl. 26 cr. v. a.

2. Restulu casei dela Dec. 1872 si cu interesele pâna la 1 Maiu a. c. cu 902 fl. 36 cr.

3 Restulu casei dupa manipulatiunea delegatiunale dela 13 Dec. 1872 pâna la 1 Maiu 1874, 1458 fl 41 cr.

4. Partea dintr'o oblegatiune camerale vechia, neschimbabile si deci resemnata pârtii serbesci — 12 fl.

Impreuna in bani gat'a: 7,837 fl. 3 cr. v. a. —

II. In obligatiuni de statu, cu 5%:

14 bucati de câte 1000 fl. si 8 de câte 100 fl.

Impreuna in valóre nominale de — 14,800 fl.

III. In obligatiuni private, ipotecari, cu 6%.

93 bucâti, cu actele de intabulatiune, in suma dela 105 fl. v. a pâna la 5000 fl. in totalu valóre reale de — 54,146 fl. v.

(NB ! Obligatiunile dubie, séu cari se afla in procesu, dupa invoiéla s'au incredintiatu pârtiei serbe pentru incasare pre lânga continu'a controla a nóstra, avendu la fia-care incasare a urmá impartirea in dóua a sumeloru incasate.)

IV. In oblegatiuni de restanti'a 10 percentuale, capitalisate:

27 bucati, dela 27 comune, in suma totala de 3461 fl. 10 cr. v. a.

In sum'a sumeloru deci s'a predatu, respectivminte primitu — in numerariu, obligatiuni de statu, oblegatiuni private ipotecari si obligatiuni comunali: 80,286 fl. 13 cr. v. a.

Despre sumele ce stau in procesu si despre valórea ce representa contractele asupr'a actei 10 percentuali, pre cum despre restantiele de multi ani nesolvite dupa aceste contracte, se va face aretare speciale dupa specialea predare a aceloru. — „Albin'a."

FOISIÓRA.

Serbatorile domnesci.

(S t u d i u d i n a n t i c i t â t i l e b i s e r i c e s c i.)

(Urmare.)

Ca Dominec'a stalpâriloru s'a numitu in biseric'a primitiva si Duminec'a lui Lazaru, 'si are basea in Evangeliulu lui Ioanu 12. 1—18— a dilei, carea tractéza despre ungerea Domnului cu miru, de Mari'a, in cas'a lui Lazaru, si apoi despre intrarea in Ierusalimu. — In biseric'a apuséna abiá in seclulu VIII Beda Venerabilis († 735.) a tienutu cuventu la Dum. stalpar, fâra cá sa fia ansa la o serbare bisericésca. Alte solenitâti séu ceremoniale, cari distingu acésta di, suntu sântirea oliveloru si processiunea cu ele.

Aceeasi este a se dice si despre *cele trei dile* urmatóre ale septamanei mari, *cari numai in* urmarea tempului au capetatu *caracterulu loru* specialu bisericescu, pre cându in anticitatea crestina fâra óre-care distingere speciale se petreceau in postu si rugaciune. — Cu atâtu mai vertosu se inaltiara inca in anticitatea adenca cele trei urmatóre prin serbarea loru.

b) J o i 'a m a r e. — Acésta diua, se numiá in anticitatea crestina simplu asiá: sânt'a di a cincea din septamân'a mare ἡ μεγάλη πεμτη, ἡ αγια πεντάς. In biseric'a apuséna se numesce: Joi'a verde, — dies viridium, numire din evulu de midilocu, ci cultulu ei este pusu pre Joi'a IX dupa Pasci. — Alte nume precum: diu'a cinei Domnului, diu'a natale a eucharistiei, diu'a pânei, diu'a natale a pacharului, diu'a misterieloru, séu a spalârei peciórelorn (dies pedilavii et capitilavii, dupa Ioanu 13. 9.) suntu dupa diferitele lucrâri ce s'au seversitu intru aceea.

c) Ci mai multu cá ori-care alta di in anu a fostu serbata V i n e r e a m a r e, cá diu'a crucei (ἡμέρα του σταυροῦ, dies crucis, dies dominicae passionis) intru amintirea de patim'a si mórtea mantuitoriului, inca din tempurile primitive. Dupa o datina vechia o numeau comunitâtile crestine din judovi, impreunandu-o intru un'a cu Sambat'a: Παρασκευη, si in asemenare cu pasch'a invierei (πασχα αναςτασιμον i diceau πασχα σταυρωσιμον). — Incâtu pentru postu, acel'a se observá cu rigóre dela 3 óre ale dilei premergatóre pâna la cântatulu cocosiului spre diu'a invierei (dupa potintia).

In unele comunitâti orientali, cá in Antiochi'a, erá datin'a a conveni, nu in biserica, ci afara de cetate, in cintirimu. „Si pentru ce"? intréba stulu Chrisostomu intru o cuventare a sea pentru acésta Vinere, la Antiochi'a, dupa ce putienu mai inainte a vorbitu si esprimatu admirarea sea preste acestu usu atâtu de frapantu. Elu 'lu afla inse chiaru in serbarea dilei. „Celu rastignitu, dice elu", a fostu rastignitu afara de cetate. Prin aceea ne conduce si pre noi afara de cetate. Câci lui cá pastoriului i urméza oile, si unde este regele, acolo suntu si suditii. Si pentru ce ne adunâmu togmai aici, si nu inaintea altei porti a cetatei, unde jacu si remasitie de ale crestiniloru adormiti ? Pentru caací jacu cei mai multi. Deórece Iisusu intru acésta diua a descinsu la cei morti: asiá togmai pentru aceea ne adunâmu si noi aici, si chiaru loculu pentru aceea se numesce „locu de odichna" (quietorium), cá se invetiâmu, ca mortii ce jacu ací nu suntu morti ci dormu (Hom. εις τὸ ὄνομα τὸν κοιμητηριον καὶ εις τον σταυρὸν τὸν Σωτῆρος ἡμῶν).

d) S a m b a t 'a m a r e s i n ó p t e a p a s c i l o r u. — Pre lânga Vinere, ba inca si mai multu cá acést'a a fostu serbata in biseric'a anticitatei crestine, Sambet'a inainte de pasci „Sambet'a mare" (τὸ μεγα σάββατον, sabbatum magnum), cá celu mai rigorosu tempu de postu. Se pretindea dela fia-care atunci (cá si adi) care aru potea, cá sa postésca ambe dilele; inse, care nu aru potea suportá, se postésca celu putienu tóta Sambet'a adeca de Vineri sér'a la 6 óre pâna in cantatulu cocosiului in nóptea pasciloru. Câci acest'a aru fi intru adeveru tempulu, despre care dice Christosu. Dupa ce se va luá dela densii mirele voru postí. (Mat. 9. 15). Partea inainte de amédi a dilei a fostu destinata pre lânga meditatiunile domestice si preparatiunei spre botezu a catechumeniloru, si cultului solemnu. Alternativu printre rugaciuni se ceteau si cantau din psalmi si propheti, apoi urmá botezulu, si cetirea din evangeliu, cu predic'a immediata. Apoi erá cantâri si cetiri alternative, pâna cându cântatulu cocosiului celu multu asceptatu suná la miediulu noptiei, si jalea postului se schimba in saltarea pascale.

Pentru credinciosi erá prescrisu strictu a veghiá intru acea nópte, si Lactantiu († 230.) aduce despre aceea unu motivu duplu. Mai intâiu ca acést'a este nóptea in carea Christosu, dupa mórte, s'a intorsu in viétia; pre lânga aceea, inca si a venirei sele celei prea marite (Iust. VII. 19).

Mai chiaru afirma acést'a Ieronimu (Math. 25. 6.) dicendu: Este o traditiune a Iudeiloru, ca Messi'a va vení la miediulu noptiei, intocmai cá pre tempulu esirei din Egiptu, si de ací, — dupa parerea lui — s'a pastratu cá predania apostolica ca la priveghierea pasciloru, poporulu sa nu se departa din biserica inainte de miediulu noptiei intru semnulu asceptârei sele la judecata. —

Se intielege de sine, ca deórece pribischierile erau a se tiené nóptea trebuiau bisericele provediute cu luminâri. Ci atât'a nu a fostu destulu, câci in cetâtile cele mari crestine, cá Constantinopolulu, erá

Gasimu in „le Méssager d'Orient“ dela 29 Maiu, urmatórele nuvele fórte interesante, asupr'a unoru mis-âri ce se facu in imperiulu austro-magiaru:

Unu jurnalu din Pest'a, „Reform'a“ a facutu o mare descoperire. Déca aru trebuí sa credemu spusele lui, se urzesce in Croati'a o conspiratiune care aru avé de scopu: pre de o parte, sa opereze unirea Dalmatiei, care face astadi parte din Cislaitani'a, cu Croati'a si Slavoni'a; pre de alta parte, sa separe Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a de Ungari'a.

„Diurnalulu „Reform'a“ intra, in privinti'a acestui sujetu, in detaliuri care ni se paru fórte curióse. Este vorb'a de crearea unui statu slavonu de sudu, impregiurulu carui'a se voru grupé, séu in care s'aru contopí slavii din Bosni'a si alte provincii turcesci. Si capulu, sufletulu acestei conspiratiuni aru fi episcopulu Monsegnorele Strossmeier, spriginitu de dlu Mazurancici.

„De ací dara se póte vedé ca pretinsii conspiratori nu glumescu, si ca jurnalulu „Reforma“ 'si asuma vis-a-vis de densii o grava respundere care remâne pre deplinu asupr'a-i.“

Totu in acestu jurnalu citimu mai la vale:

„Negotiatiunile asupr'a unirei câiloru ferate ale Ungariei cu acelea ale Romaniei suntu inca departe, se pare de a se terminá. Guvernulu princiaru refusa de a acordá pentru liniele Orsiov'a si Tömös tarifele identice ce solicita Ungari'a. Acésta cerere este basata pre consideratiunea ca lini'a Brasiovu aru remané neproductiva déca s'aru favorisá acea dela Orsiov'a.“ (Cele din urma nu se adeverescu. R.)

„Neue freie Presse“ din Vien'a, face urmatórele reflessiuni in privinti'a consecintieloru visitei principelui Serbiei la Constantinopole:

„Este tempu cá, luându in consideratiune statele sele vasale (?) Pórt'a sa intre pre o cale nóua mai favorabila cerintieloru mutuale ale celoru dóue tieri. Nici Serbi'a, nici Romani'a nici Egipetulu nu potu sa remâna in situatiunea in care se gaseau acum 25 de ani. Modificârile comandate intr'unu modu imperiosu de forti'a lucruriloru si a circumstantieloru, atingendu conditiunile ecsistentiei loru, trebuie neaperatu sa atraga in urm'a loru o schimbare in situatiunea loru vis-a-vis de curtea suzerana. Turci'a trebuie sa contribue la desvoltarea loru graduala, bine intielesu in limitele convenabile, si sa evite de a nemultiamí aceste state prin o resistentia fâra nici unu sensu, si care nu aru provení in cele mai multe casuri decâtu din nisce calcule false ale amorului propriu. Lectiunile trecutului sa serva pre viitoriu de calausa turciloru. Intru ceea ce privesce principatele Serbiei si Romaniei, Pórt'a a cedatu in totu-dé-un'a unei presiuni influinte din afara. Ea a perdutu prin acést'a influinti'a morala ce i-aru fi datu aceste concessiuni facute intr'unu modu spontaneu, câci numai este nici unu meritu indata ce cine-va face ce-va ce este obligatu sa-lu faca.

Póte ca visit'a principelui Milanu la Constantinopole va avé de consecintia inaugurarea in tóte aceste cestiuni a unei câli, singur'a care aru fi astadi de natura sa satisfaca tóte interesele si sa asigure liniscea si pacea interióra a Turciei.“

Armat'a germana.

Sub acestu titlu gasimu in jurnalulu „l'Ordre“ dela 28 Maiu urmatoriulu articlu:

„Pre cându adunarea francesa, suverana si constituanta, uséza fortiele sele si pre acelea ale tierei in a discutá in profitulu intereseloru sterile ale partiteloru, doctrinele unei oligarchii distruse dela 1789, ne pare folositoriu cá lectorii nostri sa cunósca efectele practice ale deliberatiuniloru parlamentului germanu.

„'Si aducu aminte lectorii, de conflictulu escatu intre guvernu si Reichstag in privinti'a primului articulu alu legei militare. Eata efectele generale ale acestei legi; le estragemu din diuariulu „la Cronique de l'Etranger,“ publicata de Buletinulu reuniunei ofitieriloru.

„Cadrele armatei germane voru fi sporite cu unu sublocotenentu de fia-care companie, escadronu si baterie, ceea ce va radicá numerulu ofitieriloru acestei armate la 16,000.

„Se voru creá 148 alu patrulea batalióne, care in casu de resbelu, voru fi chiamate in servitiulu activu, si 128 batalióne de garnisona, adaugate la cele 148 esistinte in momentulu de fatia.

„Chiaru astadi, efectivulu armatei germane este de 135,000 ómeni superioru acelui'a din 1870, si Germani'a póte sa mobiliseze indata 711,370 ómeni, cu 232,170 cai si 2,082 tunuri. Cându nóu'a lege militara va produce consecintiele sele armat'a disponibila va ajunge la cifr'a de 1 milionu 262, 810 ómeni. Acestea suntu fortiele vingatoriului din 1871; enumerandu-le cine-va, a dice, ca elu cauta a si luá revansi'a infrangeriloru sele.

„Elu nu se culca pre victoriele sele, elu 'si perfectionédia armat'a; 'si complecteza fortificatiunile; elu intreprinde construirea drumuriloru sele de feru din punctulu de vedere ofensivu si defensivu pre frontariele sele; si 'si invétia trupele sa se servésca cu ele.

„Dela incheiarea pâcei si pâna acum, Germani'a a inarmatu intr'unu modu completu patru corpuri de armata cu pusci Mauser. Ea face comande considerabile in strainatate. Fabric'a austriaca din Steyer ii dà 9,000 pusci pre septamâna. Angli'a trebuie sa-i dea 2,000,000 de pusci mai nainte de finele anului curentu; si pre la acei'a-si epoca, Prussi'a va posedá 2,000,000 de pusci modelu Mauser.

„Pentru artileri'a sea, Germani'a a adoptatu dóue chipuri nóue. Renuntiandu la tunulu de otielu topitu fórte scumpu si de o fabricare imperfecta, ea 'lu inlocuiesce printr'unu tunu de otielu montatu dela culata pâna la urechi si acoperita in acésta parte cu fonta. Aceste piese suntu de dóue calibruri: unulu de 7·85 centimetre, pentru bateriele montate; celelaltu de 8·08 centimetre, pentru bateriele pre josu.

„Nu potemu sa vorbimu in acésta rapede revista nici de chesónele de avanttrain, nici de chesónele de reserva asiediate intre piesele de lemnu ale lateseloru, nici de modificatiunile aduse diametrului róteloru; vomu semnalá inse o amelioratiune introdusa in proiectile. Ele se compunu din doi pareti concentrici, suprapusi, ceea ce adange multu la sfaramaturile produse. In fine se pare ca ei voru sa renuncie la camas'a de plumbu pentru fortiarea obusului. Ea va fi ramplasata prin dóue inele de arama pilite, de 5 milimetre, marginite si comprimate in nisce sapaturi speciale pre proiecte. Acést'a este o cestiune nu numai de economie, ci si de vitesa initiale.

„S'a determinatu efectivulu si compositiunea parculu de asediu, divisatu in dóue pârti de câte 40 piese fia-care: un'a intre Posen, Spandau si Magdeburg; cealalta intre Strasburg si Coblentz.

„Lucrârile de fortificatiune suntu intreprinse cu cea mai mare activitate.

„Déca Germani'a a declasatu Phalsburg si Schelstadt, apoi ea a transformatu Neuf-Brisach si Thionville. Ea maresce Coloni'a si Maienti'a. Radica trei forturi noui la Wesel. Pre marea Nordului, apararile porturiloru Wilhelmschaffen si Cuxhaffen se incrédia cu repedíciune. Se facu planurile lucrâriloru de aperare alu portului dela Kiel.

„In Alsas Loren'a, s'a executatu, in 1873, pentru 4 milióne si jumetate de thaleri drumu de feru; anulu acest'a se va executá pentru 6 milióne si jumetate de thaleri. Germani'a voiesce sa aiba o nóua linie de concentrare si unu nou debusieu pre fruntari'a francesa.

„In fine, in aceeasi ordine de idei, ea organiséza, cu cea mai mare activitate servitiulu drumuriloru de feru in tempu de resbelu.

„Acestea nu suntu fantasmagorii dupa nenorocit'a espressiune a dlui Thiers, ci realitâti cari 'ti saru in ochi.

„Cu nóu'a lege militara Germani'a va poté mobilisá 1,262,810 ómeni, avendu o instructiune militara completa unu sistemu de recrutare asiguratu, o escelenta armatura in cuantitate bine calculata numerulu cailoru necesari, linii rapede de concentrare si de desvoltare, serviciulu acestoru asiguratu linii câtu se póte mai bine pentru necesitâtile armatei.

„Iéra Franci'a, care trebuie sa-si aduca aminte de erorile comise de adunarile ei din 1866 pâna la 1870, Franci'a care trebuie, déca nu sa-si repare ultimele sele nenorociri, celu putienu sa ia mesuri cá sa póte sa-si reiá rangulu seu in concertulu europénu, Franci'a! ce face ea!

„Vai! eata câte-va cifre imprumutate dela o conferintia din Berlinu, din lun'a lui Martie trecutu, de câtra capitanulu Gzycki, din statulu majoru generalu; conferintia alu cârei spiritu si scopu erá mai multu de a esagerá decâtu de a diminuá medilócele nóstre militare.

„Dupa spusele acestui ofitieru, efectivulu nostru totalu este de 600,000 soldati ai armatei active, 150,000 soldati vechi, facendu parte din armat'a teritoriala, 281,000 soldati tineri la instructiune prin depouri, 1,000,000 de ómeni ai armatei teritoriale neavendu nici o instructiune militara.

„Ca noi n'avemu decâtu 88,900 cai disponibili, si pentru a ne pune pre picioru de resbelu ne aru trebuí 127,000 mai multi; amu fi nevoiti sa ceremu la targurile straine cea mai mare parte din caii nostri de calarie.

„Ca noi n'amu avea de câtu aprópe 2 milióne de pusci chassepots, si numai 2000 tunuri de calibrulu 7 de bronz; fiindu-ca nu ne amu ocupatu sa gasimu unu modelu mai bunu. Acestu numeru aru fi de ajunsu pentru bateriele nóstre pre josu, iéra bateriele nóstre montale voru fi iérasi private de tunuri de calibrul 4. Câtu despre serviciulu echipageloru nóstre, acelu oficieru dice, ca continuâmu a nu ne ocupá de câtu fórte putienu de ele si resursele nóstre in privinti'a artilleriei de cetâti si de asedii aru fi din cele mai restrense.

„Intru ceea ce privesce fortificatiunile nóstre, fie pre fruntari, fie in intru, oficierulu prusianu nici nu le mentionéza macaru. Totu astfelia face si in privinti'a constructiunei séu studiului drumuriloru nóstre de feru din punctulu de vedere alu aparârii nationale, precum si despre organisarea serviciului acestoru drumuri de feru pentru necesitâtile resbelului.

„Cu tóte acestea bugetulu armatei prusiane este de unu milionu pre anu mai inferioru de câtu acel'a alu armatei francese.

„Scopulu nostru, astadi nu este cá sa abordâmu esaminarea desvoltârii poterei nóstre militarie dupa legile votate; sa indicâmu reformele de care aceste legi sunta susceptibile; sa calculâmu creditele indispensabile la trebuintiele nóstre de resbelu; ci numai puru si simplu sa stabilimu ca unu parlamentarismu de trei ani a doveditu, asupr'a acestoru puncturi capitale, in fati'a ómeniloru competinti cea mai mare neprevedere, cea mai neertata inertie; si mai cu deosebire ca adunarea are ce-va mai bunu de facutu de câtu sa-si useze ultimele sele fortie in ascultá si a dejucá intrigele politice, cându are atât'a de facutu spre a inarmá Franci'a.“

„Tr. C.“

Invitatiune.

Doritorii de a participá la adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, ce se va tiené la 10 Augustu st. n. 1874 in Dev'a suntu rogati a se insinuá pâna la 25 Iuliu a. c. la subscrisulu.

Fatia cu restringerea localitâtiloru si impregiurârile locali pentru cei neinsinuati nu se voru poté luá ingrigiri.

Dev'a 7 Iuniu 1874.

Antoniu Schiau,
presiedintele comitetului arangiatoriu.

Cincu-mare in diu'a s. Rosali! Eri si astadi s'a tienutu in opidulu nostru alegerea comitetului opidanu si anume a-celoru doue tertialitâti jertfite precum si a deputatiloru la adunarea cercuala séu scaunala.

Resultatulu scrutiniului este ca ambele tertialitâti la numeru 41 si toti deputatii la adunarea scaunala la nr. 13 suntu alesi toti dintre sasi si nici unu românu nici bateru intre substituti. —

Acést'a este o fapta invederata, prin carè sasii intr'unu modu apertu constatéza, ca ei absolutu nu voru mai respectá dreptulu nostru politicu nici dupa precare'a proportiune a numerului alegatoriloru indreptatiti de românu. —

Comitetulu opidanu constà in Cincu din 60 de membrii. Alegatori suntu in opidulu nostru dupa nóu'a conscriptiune, (in comissiunea conscriptiunala n'au fostu nici unu românu alesu). 545; dintre acesti'a suntu 163 de români investiti cu dreptulu de alegere. — Sasii alegatori suntu prin urmare 382 de insi. — La conscriptiune au remasu multi români realmente indreptatiti neconscrisi si nici nu s'au interesatu sa reclameze, pre cându fatia de alegatorii sasesci nu s'a observatu strensu acea mesura cá la români, asiá incâtu la ei pâna si diurnistii se aflá conscrisi cá alegatori. —

Noi alegatorii români amu tienutu strensu ca sasii fatia cu numerulu nostru de 163 proportionalmente voru alege a patr'a parte bateru adeca inca 10 români pre lânga cei 5 ne sortiti si apoi 3 români in adunarea scaunala. La respectarea dreptului nostru i-amu provocatu fratiesce cu atât'a mai vertosu, câci pâna acum au fostu 15 români in comitetu. —

Doru, ni au promisu cu gur'a, ca voru lucrá dupa dreptu si ecuitate, si iéta in fine resultatulu este contrariu asecurâriloru, si calificatu de a sterní cea mai mare indignatiune si amaraciune intre români asupr'a sasiloru, carii nu voiescu sa fia frati cu noi la bune si la rele. —

Prin acest'a fapta au demostratu fratii nostri sasi adeverulu ce-lu nutrescu in peptulu loru, ca ei fiindu in majoritate voiescu, cá noi numai sarcinele publice, contributiunile cele grele sa le portâmu noi i peregali cu ei, dara la impartirea drepturiloru si beneficieloru, nu-i rabdà anim'a, cá bateru dupa proportionea numerica indreptatita, sa ne recunósca si concéda dreptulu nostru, in fapta, de si noi românii in Cincu formâmu poporatiunea jumetate.

Ei nu suntu drepti, si ecuitabili fatia cu noi români si nici voru nóue a ne recunósce aceea la ce ei suntu obligati sa

---

ingrigitu din partea statului, cá stradele si locurile publice in nóptea pasciloru se fia iluminate in modulu celu mai pomposu. Si cá in biserica cu atât'a sa se faca mai intuitiva invingerea cea gloriósa a lui Christosu, cá lumin'a lumei asupr'a intunerecului noptiei mormentali, pâna la ór'a mediu-noptiale ardea o lumina fórte debile, cá la cea dintâiu cântare a cocosiului se aprinda mii de luminâri, pregatindu astfeliu o lucore de radiele luminei celei mai inflacarate. — Serbarea invingerei in priveghierea pasciloru se reducea nu numai asupr'a biruintiei mortiei, prin principele vietiei, ci si asupr'a pogorirei in ladu.

Dela Epiphanius († 403.) s'a generalisatu ide'a si convingerea ca aceea s'a intemplatu in nóptea pasciloru, si elu singuru descrie cu chiaritate intru o omilia cum a ruptu Dlu portile Iadului, a supusu pre principele acelui'a si slugile lui, l'a legatu in catene, si petrecutu de nenumeratele cete de angeri si archangeli, a scosu pre mortii drepti, adormiti inainte de incarnarea sea.

Cu privire la botezare, carea totudéun'a erá parte esentiale a servitiului de sér'a, fia observatiunea finale, ca si in tempulu urmatoriu, cându s'a introdusu botezarea copiiloru, inca se asceptau septamâni intregi si luni, spre a botezá pre copii la „mórtea lui Christosu“.

(Va urmá)

ne recunósca. — Dovéda este sî procesulu incaminatu pentru segregarea de portiune canonica, de locu de curte sî casa parochiala, de biserica, scóla de pomaritu sî de gimnastica, care procesu se afla la inaltulu ministeriu spre ulteriór'a decisiune, unde precum audîmu, se intrepunu circumspectii sî prudentii nostrii frati sasi cu tóta energi'a, cá sa fimu respinsi cu dreptele nóstre pretensiuni. —

Tare superati sî machniti ne vedemu prin atari acte, din care apriatu vedemu, ca sasii nici acum'a in secululu alu XIX, nu voru sa se radice la acelu nivelu, de a ne socoti dupa dreptate sî pre noi in fapta egalu indreptatiti cu ei, ci ei voru numai in sarcinele publice sa ne ingreuneze m a i multu decâtu pre ei sî prin urmare voru sî acum sa ne predomnésca sî tiena numai de elotii loru.

Ei sasii striga ca regimulu ung. le face nedreptâti, pre cându ei pre de alta parte se aréta mai nedrepti sî neecuitabili fatia cu românii, cu cari locuiescu ei la olalte, sî cu cari dupa „S. D. Tageblatt“ voru ei a se infrati. — Cu atari acte nedrepte nu voru castigá ei nici odata simpatiile nóstre, sî nici odata pre atare cale nu se va poté inaugurá intre sasi sî români pacea, dragostea sî adeverat'a fratietate. —

De asta-data sî in celelalte comune, inca nu s'au alesu români nici in mesur'a precum amu fostu pâna acum'a alesi ; sî la adunarea scaunala nu avemu nici unu românu alesu deputatu din comunele micste, de-sî pâna acum'a amu avutu doi insi. — Cum vomu poté noi românii cei 11 mii din scaunulu intregu a ne aperá in adunarea scaunala dreptulu nostru, cându n'avemu nici unu românu acolo alesu ? —

Audimu ca in Calboru comun'a pura româna indreptatii alegatori au voitu sa ne aléga pre oficialulu nostru scaunalu de românu cá deputatu la adunarea scaunala, cá sa avemu sî noi scaunulu Cincului unu omu priceputu in acésta representantia, dara domnulu comisariu sî respect. dlu Inspectoru localu a declaratu ca pre acelu domnu de românu nu-lu potu cu efectu alege, pentru-ca la adunarea scaunala se potu dupa lege alege din Calboru numai individi, carii posedu in comuna dreptulu activu de alegere. — Acésta interpretatiune de lege daunósa pentru noi, precum sî mai multe defecte la alegere, au datu ansa la unu protestu contr'a alegerei, care precum audimu s'a substernutu inclitului comitiatu spre decidere. —

Trebuie sa oftâmu sî sa ne punemu pre gandire, cându vedemu noi ca fratii sasi, unde au ei dreptu sa ne aléga sî pre barbati de ai nostrii demni de tóta increderea, din principiu nu-i alegu sî apoi inpedeca, cá sî airea sa nu póta fi alesi unde alegatorii aru voí sa aléga pre cutare sî cutare. —

Constatâmu in fine, ca in intregu scaunulu nostru domnesco o mare nemultiamire pentru procederea fratiloru sasi, carii preste totu au doveditu in fapta ur'a câtra deaprópele loru sî ne respectarea dreptului românilor din acestu scaunu in celu mai violabilu modu. —

Acestea despre alegerea decursa. — Dupa statutulu provisoriu va urmá câtu de curendu sî alegerea oficiului opidanu, unde pâna acum a fostu unu românu alesu, dara fiindu ca elu a fostu celu depre urma alesu, a fostu scosu afara prin dispositiuni mai inalte, câci esactorulu a trebuitu sa intre in loculu lui. — Vomu vedé sî acésta alegere. Intre jurati aru trebuí sa intre doi români. — Fratii sasi tienendu-se de principiulu adoptatu, ca români sa nu aléga, voru indeplini posturile oficialiloru totu cu sasi. — Cu Ddieu. — Dabit deus his quoque finem —

Fiti atâtu de buni dle redactoru a publicá acestea renduri in colónele stim. dv. diurnalu. — Pre lânga care remânemu cu destinsa onóre.

Mai multi alegatori indreptatiti.

Bradu in 22 Maiu 1874.

Este de comunu cunoscutu ca progresulu, cultur'a sî libertatea suntu semnele sî fenomenele cele mai sigure dela cari se póte deduce vitalitatea unui poporu, sî tóte acestea recerintie suntu sî trebue sa fia intrunite din causa câci un'a pre all'a se conditionéza ; — pâna a ajunge inse unu poporu la atari conditiuni de viétia se recere cá elu sa fia cuprinsu de o vointia resoluta spre inaintare, de o activitate continua, sî sa aiba barbati eruditi sî devotati binelui comunu.

Facendu acum dela acestea un'a alusiune la poporulu nostru sî intrebându-ne, ca incâtu intrunesce elu acestea insusiri de esistintia sî incâtu nu ? — fâra de a ne prea increde — totusi déca vomu fi numai drepti, sî vomu cautá a ne esplicá aparintiele esterióre cari pre cum e sciutu prea adeseori insiéla ; vomu recunósce sî va trebui sa recunósca sî sa se convinga ori-cine ca-da, in acésta tendintia a regenerarei prin cultura nesiumu dupa poteri, bá chiaru nici natur'a nu ne-au denegatu partea sea in acésta privintia.

O proba distinsa de viétia au datu poporulu sî resp. inteligintia rom. din comitatulu Zarandului prin redicarea gimnasiului ce se afla in B r a d u, carele ne nutresce speranti'a ca cu tempu obscurantismulu sî chiaru sî starea materiala a poporului, emanata in tempulu din urma prin calamitatea generala a aniloru espirati —*) se va redicá sî amelorá. In acésta sperantia suntemu cu atât'a mai vertosu câci vedemu ca barbatii cari formeza representanti'a gimnasiala facu destulu chiamârei loru, ceea ce s'au doveditu sî cu ocasiunea siedintiei representantiei din 21 Maiu a. c. — diu'a st. Constantinu sî Elen'a cari suntu alesi de patroni ai gimnasiului. —

Acést'a siedintia s'a tienutu conformu prescriseloru „Statutului gimnasiale“ dupa celebrarea cultului devinu, la care au asistatu pre lânga unu numerosu poporu, mai multi on. domni din representatiune, — carea se forméza din membrii intruniti si sinódeloru ppesci gr. or. a Zarandului sî a Halmagiului — sî au fostu deschisa prin o cuventare acomodata din partea M. on. d prot. N. I. Miheltianu cá presiedintele representatiunei, prin carea invita pre membrii cá cu intielepciune sî atentiune sa petréca la desbaterea obj cteloru, dintre cari cá mai principale estragemu urmatórele :

I. Raportulu comitetului din care s'a vediutu activitatea acelui'a in decursulu anului espiratu, tienendu siedintie in cari s'au decisu asupr'a a 38 objecte incurse referitórie la promovarea invetiamentului sî a stârei materiale a fondului gimnasiale.

II. Raportulu directiunei gimnasiale din care s'a constatatu ca tinerulu nostru gimnasiu inf. au fostu in decursulu anului scol 1873/4 cercetatu din partea a loru 54 elevi sî 21 elevi la scól'a normala, sî ca atâtu in privinti'a moralitâtiei câtu sî a invetiamentului corpulu profesorale este deplinu multiamitu.

(Va urmá)

*) Sî imprudenti'a de mai nainte a administratiunei ; de ce se ascundemu adeverulu ?

R.

Varietâti.

*** M a i a l u Dumineca, favorita de unu tempu placutu a serbatu Reuniunea sodaliloru romani maialulu dejá anunciatu. La 7 óre diminéti'a dupa ce music'a militara dîse o piesa plecara membrii Reuniunei cu stindardulu loru sî se postara dinaintea locuintiei Pré ven. P. Archimandritu Nicolau P o p e 'a, carele e totu odata sî nasiulu stégului. Aci esecuta music'a militarie vre-o câte-va piese alese. P. Archim. anima prin o scurta alocutiune pre membrii reuniunei, iéra acesti'a respunsera cu entusiastice „sa traiasca“ sî purcesera cu marsiuri române bine esecutate spre Dumbrava. Cursulu celu mare alu concetatieniloru fara deosebire natiunale a fostu unu testimoniu ca clasele de midilocu a inceputu a-sî pricepe sî cuprinde mai curendu seculului seu decâtu multi altii pretinsi invetiati. Petrecerea a duratu pâna sér'a intrerupta la urma prin o plóie neasceptata.

Pré ven. Archim. a onoratu maialulu cu presenti'a sî afara in Dumbrava.

Maialu au mai serbatu in aceeasi dî scolarii romani din suburbiele Sabiiului iérasi in Dumbrava.

Totu asiá sî scolarii din Rasînari, in Dumbrav'a Rasinariloru,

(†) Unu anunciu funebrale ne vestesce mórtea lui Atanasiu G r a b o v s z k y de A p a d i 'a, veru alu reposatului in Domnulu Archieppu sî Metropolitu A n d r e i u, intemplata — dupa unu morbu mai indelungatu — la 24 Maiu 8 óre sér'a, in etate de 47 ani. Lu deplangu fratii sei Georgiu sî Constantinu, precum sî alte rudenii numeróse. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna !

*** **Dlu advocatu Ioanu P. Desseanu este alesu de deputatu dietale in cerculu Radn'a, cotulu Aradu. Firmitatea caracterului sî tienut'a politica a deputatului nostru, suntu binecunoscute din trecutulu lui, sî avemu convictiunea ca in lupt'a ce-lu astépta, va fi condusu pururea de interesele nationali sî bisericesci !**

*** Congresulu natiunalu serbescu, la inalt'a resolutiune din 15 Maiu a. c. a Maj. Sele Imperatului, se va conchiemá pre 29 Iuniu vechiu la Carlovetiu, pre calea administratorelui patriarchalu de acolo.

*** In Svitier'a sî Germani'a s'au infiintiatu mai multe asociatiuni, ca dîlele de dumineci sî serbatori sa se tiena cu rigóre de tóte clasele poporului. In Svitier'a mai multi negutiatori au rogatu pre directorele câiloru ferate, cá in dumineci sî serbatori se oprésca ori-ce lucru dela garale de feru ; in Germani'a iérasi asociatiuni de asemenea natura au recursu de a dreptulu la parlamentu, cá diregatoriloru sî a totu feliulu de lucratori, sa li interdîca prin lege lucrulu in dumineci sî serbatori.

(†) La 18 Iuliu a. c. Itali'a va serbá cu mare pompa aniversari'a de 500 ani dela mórtea lui P e t r a r c 'a.

In Padu'a, unde Petrarc'a si-a petrecutu cea mai mare parte a vietiei sele, spre acestu scopu s'a constituitu unu comitetu demnu de memori'a marelui scriitoriu. Totu in 18 Iuliu se va tace escursiune la Arqua, unde a fostu domiciliulu poetului, iéra in a dóu'a dî se va face espusetiune mare din tóte scrierile edite ale lui Petrarc'a, ce au remasu sî suntu adunate in Itali'a.

*** Au aparutu de curendu in Ploiesci brosiurele intitulate : Cultur'a vieloru in Romani'a sî Vinificatiunea, de I. P. Eliade, pretiulu 2 lei noi. Pharulu séu bunele esemple ale parintiloru multu folosescu fiiloru, edit. II. pretiulu 40 bani. Se afla de vendiâre la librariele dloru G. Ioanide et Comp. in Bucuresci ; G. Karjeanu, sî la autoru in Ploiesci.

*** Neintielegerea intre lucratorii agricoli din Engliter'a sî intre arendatori preocupa pre toti barbatii de óre-care valóre. Fia-care cauta care aru fi midiloculu celu mai nimeritu pentru a ajunge la o transactiune favorabila pentru ambele pârti.

Lectorii nostrii cunoscu ca caus'a neintielegerei este sporirea salariului ce se cere de câtra muncitori, sporire la care arendatorii se opunu cu tenacitate. Nu mai putienu tenaci suntu sî lucratorii agricoli. Diêci de mii dintre densii prefera a emigrá in Australi'a sî aiurea decâtu sa se supuna cerintieloru arendatoriloru. Trista sî amenintiatória situatiune pentru ambele pârti.

Pentru a ajunge la intielegere, suntu doi ani de cându presiedintele camerei comuneloru a oferitu de buna voia muncitoriloru dupa mosî'a dependinta de locuinti'a sea o parte din producte, cu alte cuvinte a propusu cá sa aplice la esploatatiunea pamentului principiulu cooperatiunei, principiu aplicatu dejá cu óre-câre succesu in industria. Cu tóta bunavointi'a proprietariului, nimenea nu a respunsu la asteptarea sea.

Adeverulu este ca pentru cá principiulu de cooperatiune sa fia aplicatu cu sinceritate, trebuie cá pârtile sa fia partasie de o potriva atâtu la profitulu câtu sî la pagubele esploatatiunei. Cu modulu acest'a inse in casu de beneficiu partea cuvenita lucratoriloru aru fi prea neinsemnata ; iéra in casu de perdere, fia-cine intielege ca positiunea muncitoriloru agricoli aru fi din cele mai nenorocite, In adeveru cu ce aru putea densii sa acopere partea de paguba ce li s'aru cuvení ? Arendatorele póte suferí pagub'a unui anu, câci calculéza pre midiloci'a mai multoru ani de arendare, sî spera nu numai sa acopere pagub'a cercata, dara sa sî castige cu prisosu. Fatia cu aceste dificultâti presiedintele camerei comuneloru a propusu cá pagubele sa privésca pre arendatore, iéra lucratorii sa iá parte la beneficiu. Cine nu vede inse ca in casulu acest'a nu mai esista cooperatiune ci unu simplu daru, unu ajutoriu facutu lucratoriloru de câtra arendatori séu de câtra proprietari preste salariulu ce li se cuvine ? Lucratorii au refusatu asemenea propunere declarandu ca ei nu voiescu gratificatiuni, ci unu salariu convenabilu platitu in moneta sunatória.

Lordulu George Manners esperimentéza acestu modu de a esploatá pamentulu prin cooperatiune pre unu domenu in apropiere de Newmareet. Pâna astadi partea de producte cuvenita unui lucratoriu in anii cei buni a fostu de 75 lei, afara de salariulu dîlnicu. In casu de perdere lucratorii 'si primescu numai salariulu sî pagub'a privesce pre proprietariu. Cauta sa marturisimu ca problematiculu beneficiu de 75 lei este atâtu de neinsemnatu, câtu nu va indemná pre lucratori sa se intereseze de cooperatiune.

Acestu modu de a deslegá cestiunea fiindu basatu mai cu séma pre simtieminte filantropice, sî lucratorii agricoli nevoindu cu nici unu pretiu a primí gratificatiuni, dificultatea remane aceeasi, neintielegerea persistá.

Ori-cum aru fi, lumea agricola sî chiaru cea politica a inceputu sa se ingrijésca vediendu pre tóta septamân'a ómeni vigurosi ca-'si parasescu patri'a. Nu este indoiéla ca cu mai putiena incapatienare din ambele pârti, sî mai cu séma din partea arendatoriloru, acésta cestiune, care póte deveni amenintiatórie, s'aru fi pututu regulá printr'o intielegere comuna. „Rev. scient.“

Nr. 1192/Pl. — cons.

Concursu.

Pentru conferirea a douoru stipendii nou create din fundatiunea M o g a i a n a, unulu de 500 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de sciintiele technice la vre-o Universitate afara din patria, sî altulu de 100 fl. v. a. pentru unu gimnasistu, — se escrie prin acést'a concursu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. v.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu indicatu cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de riligiunea gr. or. cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu din urma alu acestui anu scolariu ; cu atestu de paupertate ; in fine mai alaturandu in intielesulu conclusului sinodului archidiecesanu din 1871 Nr. prot. 120 sî unu reversu, cumca dupa absolvirea studieloru voru servi in patria celu putienu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Competitorii, cari voru documentá, ca se tragu din famili'a fericitului fundatore, a in Domnulu adormitului Episcopu Vasiliu M o g 'a, — avendu de altmintrenea conditiunile amintite, voru fi conformu unei clausule fundatiunale — ceteris paribus — preferati.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 4 Maiu 1874.

(1—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.